

A woman with long dark hair is sitting on the floor, smiling and looking at a young child. They are surrounded by colorful wooden blocks, some of which have pictures of animals like an elephant and a zebra. The background shows a classroom setting with various educational materials and toys.

Тема 5.2. Процедура обстеження мовлення та моторики осіб з дизартріями

Обстеження дитини з дизартрією має на меті вивчення стану її позамовленнєвих функцій, мовленнєвих процесів, а також інтелектуальних можливостей. Важливо відмежувати розлади від інших порушень мовлення та допомогти фахівцю описати форму дизартрії, з якою він має справу.

Мета обстеження

Основною метою обстеження є вивчення стану позамовленнєвих функцій, мовленнєвих процесів та інтелектуальних можливостей дитини з дизартрією. Це дозволяє виявити основний чинник, що зумовив мовленнєве порушення, та передбачити зміни, які можуть виникнути під час корекційно-розвивальної роботи.

Психолого-педагогічне обстеження вважається завершеним, коли виявлено основний чинник порушення, і логопед може планувати подальші корекційні заходи.

Провідне порушення при дизартріях

Провідною вадою, що призводить до дизартрій, є рухові порушення. Тому логопед приділяє основну увагу виявленню стану рухової і мовленнєворухової сфери під час обстеження.

Аналіз рухової сфери включає вивчення виконання дитиною різноманітних завдань, таких як біг, ходіння, стрибки, кидання предметів, що дозволяє зробити висновки про стан рефлексів і тону м'язів.

Аналіз стану рухової сфери

Логопед аналізує виконання дитиною завдань, які включають різні види рухів. Це дозволяє оцінити особливості структури бігу, стрибків, кидків, а також стан функції переключення рухів.

Неправильна структура рухів може свідчити про різну патологію тонусу, що виявляється через стрибкоподібність наростання напруження, різкі сплески і падіння тонусу, або постійно підвищене напруження.

Стан локомоторно-статичних функцій

Під час обстеження особливу увагу приділяється стану локомоторно-статичних функцій, таких як стояння, пересування, самостійне ходіння, а також стан рухів кисті і пальців рук.

Може спостерігатися затримка формування основних локомоторно-статичних функцій, порушення їх структури, а також зниження фізичних якостей руху.

Аналіз характеру рухів рук

Характер і швидкість рухів рук можуть виявити їх значну своєрідність, зумовлену парезами м'язів або різким підвищенням тону. Скованість рухів, пасивність, млявість або судомість рухів руки з синкінезіями можуть призвести до порушень у загальній структурі рухів з предметами.

Значні порушення можуть виявлятися у структурі функції хватання, що проявляється через напруженість і напівзігнутість пальців, або їх згинання в кулак.

Стан моторно-зорової координації

Аналіз стану моторно-зорової координації може виявити відсутність пошуково-підготовчих рухів очей, рухів очей «навздогад» або у протилежний бік. Це свідчить про недостатню організацію довільного рухового акту.

Такі особливості можуть бути типовими для дітей, які не впевнені в собі, безпомічні в самостійній діяльності.

Стан мовленнєвомоторної сфери

Для вивчення стану мовленнєвомоторної сфери дитини логопед використовує спеціальну серію проб, яка дозволяє отримати якісну характеристику рухів язика, стан статичної та динамічної координації мовленнєвих рухів, диференційованість рухів органів мовленнєвого апарату.

Ці проби важливі для виявлення стертих форм дизартрії та аналізу стану сформованості моторики язика.

Особливості мовленнєвої моторики

У процесі обстеження можуть бути виявлені такі особливості мовленнєвої моторики, як напруженість усіх м'язів мовленнєвого апарату, слабкість, млявість м'язів, руховий неспокій язика, асиметричні рухи язика та піднебіння.

Також можуть бути труднощі знаходження й утримання заданих положень язика, порушення переключення рухів, недиференційованість рухів язика в процесі вимовляння звуків, порушення динамічної координації мовленнєвих рухів.

A.

B.

D.

E.

Обстеження невербальних функцій

Методика вивчення цієї категорії дітей передбачає також завдання, зміст яких спрямований на визначення стану інших позамоделневих (невербальних) функцій, тобто практичних і гностичних процесів.

Це включає вивчення гностичної організації праксису, відтворення позиції руки в просторі, вивчення апраксії пози та предметно-символічного праксису.

Обстеження гностичних процесів

Обстеження гностичних процесів охоплює діагностичні завдання на вивчення оптичного (предметного) гнозису, просторових синтезів, сукцесивних (послідовних) синтезів.

Це включає використання серії проб, таких як показ одиничних геометричних фігур, показ зображень предметів, сюжетних малюнків, копіювання геометричних фігур, проба Хеда, зображення схем просторових співвідношень.

Вивчення стану усного мовлення

Вивчення стану усного мовлення дитини обмежимо розглядом методики дослідження стану провідного порушення — звуковимови. Розлади звуковимови у дітей з дизартричними порушеннями досліджують з кількох позицій.

Це включає аналіз акустичних даних звуковимовного процесу, просодичної організації звукового потоку, інтонаційних можливостей, артикуляційних даних, фонетичної забарвленості звуків, а також особливостей використання фонемних одиниць вимовляння в процесі читання та письма.

Заключне обстеження та корекція

Використання логопедом описаних серій методик дає можливість скласти уявлення про характер функціональних порушень ще до обстеження стану мовленнєвих процесів у дитини. Результати виконання цих завдань є основою для вивчення мовленнєвої діяльності та планування корекційної роботи.

Важливо враховувати всі аспекти мовленнєвої діяльності, включаючи слухання, говоріння, розуміння і писемне мовлення, для повноцінного вивчення стану мовлення дитини та розробки ефективної програми корекції.